

Att synliggöra och organisera för lärande och förbättring

- Organisatoriska förutsättningar och strategier för utveckling
- Forskningssvar och tolkningar för det lokala arbetet
- Hur kan organisatoriska och didaktiska perspektiv mötas?

jan.hakansson@lnu.se

Förutsättningar för skolutveckling

- Förmåga till organisatoriskt lärande
- Utvecklade organisationsföreställningar
- Transparens kring lärares arbete
- Arbetslag=lärlag
- Kollektiv disciplinering
- Organisatoriskt ledarskap

(Larsson & Löwstedt, 2010)

Förutsättningar för skolutveckling

Förmåga till organisatoriskt lärande

- Informellt och erfarenhetsbaserat lärande betonas parallellt med formell kompetensutveckling.
- Samarbete och tid för reflektion.
- Spridning av kunskap från individer till kollektiv.
- Individutveckling och verksamhetsutveckling smälter samman!

Utvecklade organisationsföreställningar

- Identifikation med skolan viktigare än identifikation med yrkesrollen!
- Organisationsidentitet knuten till utveckling.
- Isolerade öar eller samarbetande och lärande helheter.

Förutsättningar för skolutveckling

Transparens kring lärares arbete

- Arbetet synligt för många – men inte för kollegorna!
- Att diskutera och demonstrera undervisning räcker inte!
- Att se varandras vardagssituationer skapar lärande – tolkningar, effekter, oavsedda konsekvenser

Arbetslag=lärlag

- Formellt eller reellt lagarbete?
- Fokus på frågor vid sidan av undervisningen löser praktiska problem och kan ge socialt stöd – men leder oftast inte till lärande!
- Förmågan att lära och utvecklas i arbetslag viktig framgångsfaktor.

Förutsättningar för skolutveckling

Kollektiv disciplinering

- Oavsedd konsekvens av transparens och lärlag.
- Verksamhetslogik och professionslogik står emot varandra.
- Att vara överens i både ord och handling!
- Ömsesidig disciplinering upprätthåller genomförda förändringar.

Organisatoriskt ledarskap

- Utmana lärarprofessionen och utveckla verksamheten.
- Anpassning till lokala förhållanden.
- Administrativt + pedagogiskt ledarskap = organisatoriskt ledarskap.

Vad är lärande ...

i ett organisationssammanhang?

- Både individ och grupp är ”lärande subjekt”
- Erfarenhetsbaserat lärande – informellt lärande
- Lärande både samspel (process) och resultat (produkt)

(jfr Ellström, 2004)

Mer om lärande

Tre dimensioner av lärande:

- En subjektiv dimension (kunskaper, färdigheter, vanor, förhållningssätt, värderingar, självförtroende m.m.)
- En utförandedimension (förbättrat arbetssätt, utveckling av nya lösningar för hantering av arbetsuppgifter)
- En strukturell dimension (förändringar av materiell, social eller kulturell omgivning)

En begreppsram för lärande organisationer

- Å ena sidan ett REPRODUKTIVT lärande ...
- Å andra sidan ett UTVECKLINGSINRIKTAT lärande ...

... som kopplas till de tre
lärandedimensionerna

(jfr Argyris/Schön, 1978: "single-loop"
och "double-loop" lärande; Ellström 2004)

En begreppsram för lärande organisationer

- *Utvecklingsinriktat (kreativt) lärande* – kritiskt ifrågasätta/utveckla kunskap, utveckla/pröva metoder, omtolka/förändra förutsättningar
- *Reproduktivt lärande* – hantera/bemästra en viss uppgift, förbättring snarare än radikal omprövning

En begreppsram för lärande organisationer

OBS!

- Både reproduktivt och utvecklingsinriktat lärande kan innehålla såväl positiva som negativa innebörder som till exempel:

Bemästring ----- Anpassning

Kreativitet ----- Stress/Oro/Osäkerhet

Utvecklingsstrategier i internationell forskning

- The Learning Walk Routine - University of Pittsburgh (Resnick, 2010).
- Lärarlag, skolledare och lärarcoacher genomför kortare observationer av alla lärares undervisning enligt en arbetsgång som systematiskt upprepas.
- Mål – främja professionellt lärande och att förbättra undervisningen och elevernas lärande.
- Inrymmer åtta steg som genomförs i kontinuerliga cykler av observationer och gemensamt lärande.

Utvecklingsstrategier i internationell forskning

1. Fokus
2. Konsultation
3. Genomgång före klassrumsbesök
4. Klassrumsbesök
5. Korridorsamtal
6. Summering av besök
7. Samtal med lärare
8. Lärares planering

(Resnick, 2010, s. 297-299).

Utveckling av skolans kärnprocesser – nyckeln!

- Det behövs upprepade rutiner!
- Dessa kan koppla samman de ofta lösa sambanden mellan skolans ledarskap och klassrumspraktiken!
- Bidra till möjligheter för lärare att förstå behovet av nya eller bättre fungerande undervisningsstrategier.
- I organisationer finns ofta en inneboende stabilitet i hur saker görs, vilket kan motverka innovationer.
- Kasta inte ut existerande rutiner – låt ”utvecklingsrutinerna” förnya och ge ny och fördjupad mening åt de redan kända arbetssätten (jfr Resnick, 2010, s. 293).

Utvecklingsstrategier i internationell forskning

Professional learning (Timperley, 2011)

- Från professionell utveckling till professionellt lärande.
- Elevs lärande i centrum – inte en biprodukt av utvecklingsarbetet.
- Kunskaper och färdigheter hos lärarna som kan möta både praktiska behov och leda till principiell förståelse kopplad till förbättrade elevresultat.
- Professionellt lärande är en aktiv process av systematisk undersökning av praktiken kring elevs engagemang, lärande och välbefinnande.

Professional learning ...

... bygger på upprepade cykler av reflektion och handlingar enligt följande struktur:

- Vilka kunskaper och färdigheter behöver våra elever för att uppnå viktiga mål och kunskapskrav?
- Vilka kunskaper och färdigheter behöver vi som professionella för att möta behoven hos våra elever?
- Period av fördjupning av den professionella kunskapen och förfining av de professionella färdigheterna.
- Eleverna engageras i nya lärandeerfarenheter.
- Vilken typ av påverkan på elevernas resultat ledde våra förändrade handlingar till?
- Systematisk insamling och analys av resultat.
- Och så vidare i likartade cykler av reflektion och handlingar. (jfr Timperley, 2011, s. 22).

Frågor för fortsättningen!

- Hur skilja på organisatoriska förutsättningar och utvecklingsstrategier? Två sidor av samma mynt?
- Hur förena utvecklingsstrategier för professionellt lärande med utvecklingsarbetets didaktiska innehåll?
- Dvs. stämmer HURET med VADET?